

Hymnus o smrti biskupa Henrika/Jindřicha (nejstarší dochovaná verze, asi 17. století)

Přeložil Michal Kovář

Runo Laulu Sant Henderikistä
Ensimäisestä Tuurun pispasta
joca on syndynyt Englandisa
ja sitten kuningahasta Ruotzisa
Eriki Rjjarista. wuona. 1150.

Kaxi olli pyhä mjestä.
Kaxi kansan ruhtinasta,
ja Risti weljestä jaloa.
Yxi kaswoj Ruotzin maalla.
Toinen maalla wierahalla –
pijan kasuojt pinnelliset,
yxi wuotiset ylleninjt.
Lapsi maalda wierahalda
Se oli Herra Henderjki
waan joca Ruotzisa yllenj,
Se olli Erikj rijdarj.
Ruozin kuuluisa kunjngas.

Sanoi Herra Henderjki
Erikillen weljellensä
Läkämme Hämehen maallen,
maallen ristimätömällen
pajkallen papitomallen
Kiwij kjrkoia tetämmähän
ja kappelja rakendamahan
nijn sitten Eriki Rijdarj,
Sanojin Lausuj sujn puheli
weikosenj wajmon pojka
palion on sinne mennehittä
eij palion pallanehitta
ennämpi wiellä ewännehitä
nijn sanoj hän toki
mjnä Lähden en tottele
jos mjnä tappetanehen
maan kunjngahat kattunehet
kujtengin toinen jänewi jällelen

Píseň o svatém Henrikovi,
prvním turkuském biskupovi,
který se narodil v Anglii,
a také o švédském králi,
rytíři Erikovi. Roku 1150.

Dva mužové svatí žili,
dvě knížata nad národem
a vznešení bratři v Kristu.
Jeden rostl v švédské zemi,
druhý v zemi vzdálenější.
Rychle rostla boubelátka
jednoroční pacholátka.
Dítě země vzdálenější,
to vznešený byl pan Henrik,
ten, jenž ve Švédsku vyrostl,
to byl rytíř Erik,
Švédska proslulý panovník.

Pravil biskup Henrik
Erikovi, svému bratru:
Vydejme se v zemi Häme,
do země té nepokřtěné,
do míst, kde nežijí kněží,
stavět kamenné kostely,
kaple nechat vybudovat.
Na to potom rytíř Erik
slovo děl a propověděl:
Bratříčku můj, synu ženy,
mnozí se tam vypravili,
nemnozí se navrátili,
nejvíc těch, co doma zbyli.
Tak pravil on: avšak
já se vydám, nestarám se,
zda-li zemřu v oné zemi,
když králové země padnou,
jiný po nich zůstane žít.

Sitten Herra Henderji
sanoin Lausu suujn puheli
pildisemj pienojsemj
wandi waxan korkuhujnen
otta korja kodasta ja
pane korja kohdallensa
perällensi pienj kirja
anduroijllensa asetta
aset tammiset asetta
ohjat suonjset oijenna
pane ränget mursun lujset.
waliahat majawan luisset
Harman kaulahan kahden puolen.
Otta sitten ohrijlda orojnen
jdulta jsoi lihainen
maatta jouhi maldahjsi jlda
pane luoka kynä päjnen
harjallen hywän hewoisen

Sitten Herra Henderiki
ajiella karrutele
wirman peuroja wjrjttele
jällisänsä juoxemahan
Lattoi se lauman laulajtta
päänsä päällen lendämähän,
otzahansa wirwotamahan
Karhu olli . rauta kahlehisä
terj rautajnen. kukersi
karhun rautaisen kidasa.
Jänön wiellä Walkoisen hypiti
edesänsä wildin päällä
njn sanoj pildi pikurujnen
wandi waaxahan korkuhujnen
jo mjnun tullepi nälkä
njn sanoj Herra Henderjki
jo pijan talo tullepi
Laloila on takoja Lähdet
otta kyrsä unnjn päädä
otta olluta kellarista
heittä pennjgit sijahan

Potom biskup Henrik řekl,
slovo děl a propověděl:
Pacholíku, malý chlapče,
služebníčku na píd' velký,
vezmi saně z přístřeší a
polož je na jejich místo,
za se houni prošívanou,
na sanice saně převrat',
připni oj ze dřeva dubu,
narovnej opratě ze šlach,
připrav chomout z mrožích kostí,
nasad' ohlávku z bobra
na krk šedý z každé strany.
Vezmi pak oře silného
ovsem, klíčky krmeného,
z mláta hříva k zemi splývá,
nasad' chomout s ptačím peřím
na hřbet hřebce výborného.

Potom biskup Henrik
ryčnou jízdou
k běhu nutí stádo sobů,
za saněmi běží všichni.
Nechá hejno zpěvných ptáků
poletovat kolem hlavy,
ovívat mu křídly čelo.
Medvěd v železech byl chycen,
železný tetřívěk tokal
v tlamě šelmy ze železa.
Přiměl též běláka skákat
na příkrývce na svých nohou.
Řeklo dítě, malý chlapec,
služebníček na píd' velký:
Hlad se ve mně již ozývá.
Takto pravil biskup Henrik:
brzy k domu dojedeme,
za zálivem bydlí Lalli,
z pece vezmi bochník chleba,
vezmi pivo ze sklepení,
namísto nich hod' tam mince,

hejnät heinä huonehesta
ja kaurat kaura hjingalosta
heittä penningit sijahan –
nijn sitten paha waimo pannahjnen
satta syöja sappehinen
Sepä kirkuj kiukahalda
parku patzahan nenästä
Lahka kujn Lalloi kottihin saapj
wielä se suun luunsi luistelepj
wiellä päänsi päristelepi
Suonensi sirgotelepi
nijn sitten Herra Henderjki kijruht taloista pojs.
Lalloi cujn sitten tulli kotihin
walehteli wanha naara
ja sanoi pojkaiseni nuoremanj
jopa on täsä sitten käynyt
ruoka Ruotzin Syömä Saxa
otti kakon uunjn päädä
otti ollutta kellärista
heitti tuhkia sijahan
heinät hejnä huonehesta
kaurat kaura hingalosta
heitti tuhkia sijahan.
Nijn siwuj lallo loi lahtarjnsa
pijlun pitkän kjrwehensä
lykäjs sitten lylynsä lumellen
kuin olli wuoldu wuoleskeldu
syöxi kalhut kalja maallen
cujn olli talwisen jänöjseen
nijn sitten Lalli hihti hirmujsesti
lyly juoxi winhiästi
Tulli suitzi suxen tiestä
sawu sauwan somman tiestä elli siasta
Sitten Herra Henderjki
sain lausui suujn puheli
jo Lallo hihtäjn tullepj
pitkä keihäs kajnalosa
Tunsi hän tuhon tulleswan
hättä päjwän päällen saawan
ja sanoj pildisenj pienoisemi
wandi waxahan koruhujjnen

přines seno ze seníku,
oves vezmi ze přihrady,
namísto nich hod' tam mince.
Pak zlá žena zlořečená,
žlučovitá, nenažraná
křičí s pece z plna hrdla,
vříská shora zpoza pece:
Jen co Lalli domů přijde,
lyží čelist rozrazí ti,
hlavu s chutí roztřískne ti,
všechny šluchy rozerve ti.
A tak pan Henrik spěchal ze statku pryč.
Když pak Lalli přišel domů,
zalahala mu stará běhna
pravíc: chlapče, mladíčku můj,
hle, kdo zde byl na návštěvě,
Sasík, žrout ze švédské země,
z pece sebral bochník chleba,
vzal si piva ze sklepení,
namísto nich hodil popel,
sebral seno ze seníku,
ovsa nabral ze přihrady,
namísto nich hodil popel.
Lalli chopil se hned zbraně,
dlouhou chytl širočinu,
na sních položil si lyži
se skluznicí hoblovanou,
odrazovou na sních ztvrdlý.
Potom jako zajíc bělák
běží Lalli, hrůzu budí,
skluzná lyže klouže kvapem.
Oheň plane v lyže stopě
a za holí jen se kouří.
Potom biskup Henrik řekl,
slovo děl a propověděl:
Lalli blíží se na lyžích,
dlouhý oštěp má v podpaží.
Pociťoval blízký zánik,
příchod smrti, konce svých dnů
a pravil: Pacholíku, malý chlapče,
služebníčku na píd' velký,

katzos kiwen taka
eij olle kilpiä kiwesä
katzo taka tammen
warjosta hywäin hewoisen
kuhunga luuni lendelepi
suoneni sirottelepi
ne sinä werkahan wettele
sini langojhin sittelle
siwu kajki kaunjhisti
ja asetta orjhjin rehehen
kuhunga orit tauwonnewi
sittä härkä pandakohon
ja kuhunga härkä tauwonemi
sijhen kirko tehtäköhön
kappeli rakennetakohon
Herran Henderjkin njmehen
josa on härkä tauwonuna
nijn Nousiaiset heittä maahan
heittä kangahan njmehen elli nenähän
Sijhen Herra Henderjki
ensimmäjnen haudatihin
kirko myöskin rakettihin
sijhen Herran Henderjkin njmehen,
mutta wan eij pojka pikurujnen
wandi waxahan korkuhujnen
eij kexinyt lumen sisäldä
pyhän miehen peukalota
sormja json jsännän
kulda sormuxen keralla
ennen kuin kesä sydännä
sitten kujn kewät olli ihana
ja ijää olli järwestä suulanut
nijn sitten kesä sydännä
pienen jään palaisen päällä
tuuli alloisa aijellj
Sormja pyhän urohon
kulda sormuxen keralla
ihmjsillen nähtäwäxi
tunnus merkixi jallox
jotta eij suonnut suurj Luoja
eijkä sallanut Jumala

dávej pozor za kamenem,
kámen ochranu neskýtá,
dávej pozor zpoza dubu,
ze stínu hřebce výborného,
kam mé kosti rozletí se,
kam mé šluchy rozptýlí se,
posbírej je, zabal v sukno,
modrými převaž nitěmi,
všechno krásně spolu srovnej
a ulož do saní za hřebcem.
Tam kde hřebec zastaví se,
zapřáhněte jen dobytče,
Tam kde dobytče spočine,
necht' je kostel vybudován,
kaple ať je vystavěna
jménem biskupa Henrika.
Zastavilo se dobytče
na pískách na Nousiainen,
na písčité výspě s vřesem.
Na tom místě biskup Henrik
první do hrobu byl vložen,
postavili také kostel
jménem biskupa Henrika.
Však pachole, malý chlapec,
služebníček na píd' velký
nenalezl palec muže
svatého, jsa přikryt sněhem,
prst velkého hospodáře
spolu se zlatým prstenem,
nežli vprostřed letní doby,
po nádherném jarním čase,
kdy led na jezeře roztál,
tak pak vprostřed letní doby
na malinkém kousku ledu
vítr jej přivál s vlnami.
Prst svatého muže
spolu se zlatým prstenem,
lidem náhle vyjevil se
coby známka ušlechtilá,
že Stvořitel nedovolil,
že Bůh velký nedopustil,

weden alle waipumahan
eijkä hukahan tullemahan
pyhän miehen peukalota
sormja ison isännän
kulda sormuxen keralla.
Lalli sitten pahin pakanoista
julmin juudasten seasta
joca tappoi pyhän miehen
pispan Herran Henderjkin
otti korkjan kypärän
pyhän miehen pispan päästä
panj päähänsä
omahansa kallohonsa
jlkiahän menj sitten kildinä kotihin
waimo kehräs tortillansa
sanoin lausuj suujn puheli
mistä on Lalloi lakin saanut
mies häjy hywän kypärän
Lalli nosti sitten lakiansa
Lallin hiuxet lakihin imejnyjt
kajken kamaran keralla
lujkos luista irrallensa
kajki kallosta kamara eronut
tulli turpa turwatomaxi
pää paha paliahaxi nahatomaxi
kujn naudän pää paliahaxi
pahan panna
Sen teki suuri Luoja
salli wäkewä Jumala
imehexi iloixi
tunnus merkixi jaloxi
mutta nyt on pispa ilosa
Lalli piinasa pahasa
pispa Engelein kansa laulele
jlon wirtä weisajle
Lalli hiidesä hihtelevi
lylyinensä luistelevi
pijnan sawuhun sakiahan
sauwallansa sattutele.
Pirut pahoin pistelewät
helwetin heldehesä

aby v vlny potopil se,
by pod vodou zkázy došel
muže svatého ten palec,
prst velkého hospodáře
spolu se zlatým prstenem.
Lalli z pohanů nejhorší,
krutější i než sám Jidáš,
poté co byl zabil světce,
pana biskupa Henrika,
sebral s hlavy biskupovy,
světcovu vysokou přílbu,
nasadil si ji
na vlastní odpornou hlavu,
potom šel zvesela domů.
Žena předla na přeslici,
slovo děla a pravila,
odkud Lalli vzal čepici,
muž zlotřilý dobrou přílbu.
Lalli čepici si sundal,
všechny vlasy se mu naráz
přilepily, spolu s kůží
odtrhly se od holé kosti,
od lebky i s celou kůží.
Tlama byla nechráněná,
zlořečená hlava holá,
lysá jak hovězí hlava,
čelo muže zlého.
Toto učinil Stvořitel,
tak dopustil Bůh všemocný,
radostný zázrak by stal se,
jako ušlechtilý příklad,
teď je biskup v blaženosti,
Lalli zase ve zlých mukách,
biskup s anděly si prozpěvuje,
píseň radosti tam pěje,
Lalli na svých lyžích v pekle
lyžuje a prosmýká se
skrz dusivé dýmy trýzně,
svou holí se odstrkuje.
Ďábli zle ho popichují
ve zlém žáru, v výhni pekel

sjelu parka waiwallewat
sielä meittä waka Jumala
ja estä totinen Luoja
saatta sallihin taiwahasä
ja ilohon ijankaikisehen
ja päästä häjyst maajlmasta
Amen

sužují ubohou duši,
před tím nás rač, věčný Bože,
ochraňovat, Stvořiteli,
ved' nás do nebeských sálů,
a do věčné blaženosti
a zbav nás od zlého světa.
Amen
